

گفت‌وگو با محمود رضا حقی فام درباره رابطه استاد و دانشجو

زوال شیوه شاگردپروری

رونک حسینی

ronak.hoseini@fdn.ir

استاد و دانشجو دو رکن رابطه انسانی دانشگاهی‌اند. این رابطه باید چطور باشد و تعادل آن چه تأثیری در روند آموزش دارد؟ چطور رابطه‌ای میان استاد و دانشجو مطلوب است؟ دانشجوی‌های زیادی هستند که سر کلاس‌ها به زور لیست حضور و غیاب می‌نشینند و ترجیح می‌دهند بسیاری از درس‌ها را تنها بگذرانند و بعد «خلاص» شوند. استادهای زیادی هستند که پشت درهای بسته اتاق‌ها پشیمان خودشان را از دانشجوی‌ها پنهان می‌کنند و کلاس‌ها را بدون هیچ اشتیاقی برای جمعی مستمع که ممکن است حواس‌شان به هزار وادی خیال پرت باشد برگزار می‌کنند. عده دیگری از استادان هم از آن سوی بام افتاده، خود را درگیر روابط پیچیده‌ای با دانشجوی‌ها می‌کنند. مرز این رابطه کجاست؟ محمود رضا حقی فام استاد تمام دانشکده مهندسی برق دانشگاه تربیت مدرس، از آن استادانی است که تدریسش نظر دانشجوی‌ها را جلب کرده و آن‌طور که از گفته‌های دانشجوی‌ها برمی‌آید توانسته اعتمادی میان خود و شاگردانش برقرار کند. حقی فام می‌گوید، رابطه براساس احترام متقابل میان استاد و دانشجو ضروری است ولی باید مرزها هم رعایت شوند. می‌گوید استادهای روزند نقد یکطرفه را از ترس آن که مبدا ناچار شوند خود را تغییر دهند در پیش گرفته‌اند و حتی تساهلی غیرسازنده بین استاد و دانشجو در جریان است.

بهبود رابطه استاد و دانشجو چه تأثیری در روند آموزش می‌تواند داشته باشد؟
اگر اعتماد دانشجو به استاد جلب شود، به یادگیری دانشجو کمک خواهد کرد و اینکه بتواند بحث‌های کلاس را به شکل مناسبی پیگیری کند و وظایفی را که استاد برعهده او می‌گذارد بپذیرا باشد. اگر اعتماد علمی و اخلاقی دانشجو به استاد کم شود یا از بین برود، میزان یادگیری دانشجو کم می‌شود و تحمل کلاس برایش مشکل. اصلاً پایه آموزش موثر روی ارتباط استاد و دانشجو قرار دارد و اعتماد متقابل آنها.

در حال حاضر به نظر می‌رسد رابطه‌ای عمودی با نگاه از بالا به پایین بین استاد و دانشجو وجود دارد. این موضوع نمی‌تواند آسیب‌زا باشد؟
سبکی وجود دارد که از قدیم در ایران مرسوم بوده است. شیوه شاگردپروری از زمان‌های دور در ایران رواج داشته است. شیوه‌ای که باید احترام بین استاد و دانشجو وجود داشته باشد و یادگیرنده به استاد اعتماد کند و برعکس. مفهوم آن، نگاه از بالا به پایین نیست. شبیه ارتباطی است که پدر با فرزندش دارد. اعتماد و احترام متقابل بین پدر و فرزند باعث می‌شود که پدر بتواند توصیه‌هایی

علم و جهان

اکنونیست ادعا کرد همه دنیا دانشگاه می‌شود

فرهیختگان| در آخرین خبرهای رسیده از سایت خبری «اکنونیست» رشد روزافزون ساخت دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی در تمام دنیا با چنان سرعتی در حال پیشرفت است که احتمالاً تا چند سال دیگر همه دنیا به یک‌باره دانشگاهی بزرگ می‌شود که دانشکده‌های زیادی را در دل خود دارد. براساس این خبر، با توجه به اینکه این روزها سران آموزشی تنها به ساخت مراکز آموزشی اکتفا نمی‌کنند و برای جذب هر چه بیشتر دانشجو از انواع تکنولوژی‌ها و مدل‌های تحصیلی مختلف مانند آنلاین هم بهره می‌گیرند، دیگر چیزی نمانده است که تمام دنیا مملو از دانشگاه شود. مطالعات انجام شده درباره این موضوع نشان می‌دهد مدیران دولتی در سراسر دنیا به دنبال تربیت هر چه بهتر جوانان خود در نظر دارند که به این وسیله مسیر پیشرفت‌شان را هموار کنند. این درحالی است که تعداد زیادی از منتقدان این موضوع بر این باورند که میزان هزینه‌های تحصیلی در دانشگاه‌های مختلف به اندازه‌ای بالاست که دانشجویان نمی‌توانند از این امکان بهره‌مند شوند. به اعتقاد این دسته از آدم‌ها شاید بهتر باشد مسئولان به جای اینکه ساختمان‌های بیشتری بسازند، هزینه‌ها را تا حد امکان کم کنند.

دنیای دانش

براساس آخرین گزارش کیواس رتبه‌بندی موضوعی افزایش می‌یابد

فرهیختگان| آخرین گزارش‌های رسیده از سایت خبری «کیواس» نشان می‌دهد در رتبه‌بندی موضوعی سال ۲۰۱۵ این سایت، تعداد موضوعات دانشگاهی که تحت بررسی قرار گرفته است، به صورت چشمگیری نسبت به سال پیش افزایش دارد. براساس این خبر شش رشته دانشگاهی دیگر هم در این سال تحت بررسی قرار گرفته و با ۳۶ رشته قبل مقایسه می‌شود. با توجه به اینکه آمار و اطلاعات به دست آمده از رتبه‌بندی این سایت معیار خوبی برای انتخاب دانشجویان و کسب اطلاعات علاقه‌مندان این حوزه است، مسئولان در نظر دارند با بررسی هر چه بیشتر رشته‌ها بستر اطلاعاتی مفیدتری را در اختیار دنیای آموزش قرار دهند. نگاهی به حاشیه این خبر حاکی از آن است که رشته‌هایی مثل مدیریت بازرگانی، معماری و دندانپزشکی با رویکردی دیگر مورد بررسی قرار می‌گیرند. همچنین در مورد رشته‌هایی مثل علوم زیستی، علوم کامپیوتر، مهندسی برق، زبان و ادبیات انگلیسی، علوم محیطی، ریاضیات، مهندسی مکانیک و فیزیک معیارهای دیگری هم برای نمره‌دهی در نظر گرفته می‌شود.

کارناوال زمستانی «دارتموث»

#

فرهیختگان| روزهای ابتدایی برگزاری فستیوال زمستانه «دارتموث» به سال ۱۹۱۰ برمی‌گردد و هر سال در فوریه برگزار می‌شود. این جشنواره شامل مسابقات اسکی، شانی خرس قطبی، کنسرت‌های موسیقی جاز، آشنی بدون قفل و برتاپ توپ است. دانشجویان در این برنامه یک مجسمه برفی بزرگ با مضمون مشخص در رقابت با کالج «گرین» می‌سازند. در سال ۲۰۰۰ بعضی از رسومات این برنامه مثل برتاپ توپ به یکدیگر ممنوع شد اما هنوز هم هرساله این برنامه اجرا می‌شود. افراد بسیار هر ساله برای تماشای این کارناوال راهی «دارتموث» می‌شوند و از دیدن این برنامه لذت می‌برند.

از درون تھی از طرف دانشجو و استاد است که اوضاع را خراب کرده است. من ضعف دانشجو را پوشش می‌دهم و او هم ایرادهای من را می‌پوشاند. چنین روندی موجب انحطاط شدیدی در آموزش عالی شده است. باید سیستم پایشی وجود داشته باشد که بی‌نظمی و رفتار نادرست را تذکر بدهد و علم استاد را بسنجد و تعارفات را کنسار بگذارد. زیربنای پیشرفت‌های علمی در این کلاس‌هاست که شکل می‌گیرد. در حال حاضر نه سیستم آموزش عالی ما ساختار نقد هوشمندانه‌ای دارد و نه سیستم را جوری طراحی کرده‌ایم که بتوانیم از دانشجو بازخورد بگیریم. استادها به سمت ضعف علمی در حال حرکتند و دانشجو‌ها هم به دنبال آن، جوری که باید و شاید آموزش نمی‌بینند.

بعضی استادها از ارتباط با دانشجو فراری‌اند، بعضی دیگر برعکس. چطور باید تعادل برقرار کرد؟

ارتباط با دانشجو به خاطر مباحثی که همیشه وجود داشته، باید از طرف استاد کنترل شود. اگر استاد بخواهد ارتباط خیلی وسیعی برقرار کند، ممکن است احترامی که انتظار داریم از دانشجو نبینیم و مرزها از بین برود. از طرف دیگر به هیچ‌وجه اعتقاد ندارم که نباید ارتباط سازنده‌ای بین استاد و دانشجو برقرار شود. رابطه استاد با دانشجو باید طوری باشد که حتی با گذشت سال‌ها، باز هم دانشجو بخواهد او را ببیند و برای کمک در زمینه‌های کاری و علمی به سراغ او بیاید. من دانشجویی دارم که بعد از ۱۵ سال ایمیل می‌زند و راهنمایی می‌خواهد. باید مرزی وجود داشته باشد که هم زیاد با هم قاطی نشوند و هم استاد به عنوان مرجع علمی همیشه مورد اعتماد دانشجو باشد. اگر رابطه علمی را به رابطه کاری هم تسری دهیم خوب است. اما اگر همه چیز بیش از حد به هم بیچشد، اثرات مخرب خواهد داشت.

حد این رابطه کجاست؟

اینکه این مرز چطور در نظر گرفته شود، به شخصیت استاد، دانشجو و فاکتورهای متعددی بستگی دارد. گاهی با یک عده از دانشجوی‌ها می‌شود راحت‌تر ارتباط برقرار کرد و با طیفی دیگر باید مرزها را مشخص‌تر کرد. مرز باید باشد اما انعطاف‌پذیری را هم باید در نظر داشته باشیم. شماره تلفن من در دسترس دانشجوی‌هاست و به آنها گفته‌ام اگر جوابشان را ندام پیغام بگذارند و اگر کاری جدی و مهم بود خودم با آنها تماس می‌گیرم. ولی این تصور که استاد و دانشجو مثل دو دوست با هم ارتباط برقرار کنند، منطقی نیست.

اثرات مخربی که از آن گفتید چه چیزهایی هستند؟

دو نفر همسن که رابطه دوستی دارند، در میانشان مناسبات، صحبت‌ها و بحث‌هایی وجود دارد که نوع رابطه اقتضا می‌کند. از نظر من این مرادوات بین استاد و دانشجو معلول نیست. بین دو برادر و خواهر در خانه رابطه‌ای برقرار است که از رابطه‌شان با والدین متفاوت است. دقیقاً این شرایط برای استاد و دانشجو هم صدق می‌کند. فرزند من از رابطه‌اش را با پدر و مادر می‌داند و آن نوع شوخی که خواهر‌ها و برادرها با هم دارند با والدین‌شان ندارند. اگر مرزها رعایت نشوند، ساختار درست ارتباط به هم می‌ریزد و یادگیری مختل می‌شود. وقتی استاد سر کلاس می‌رود، دانشجو نباید تصور کند که استاد یک دوست هم‌سن و سال است. در این صورت مسیری که استاد برای دانشجو تعیین می‌کند جدی گرفته نمی‌شود. دانشجو باید بداند که وظیفه دارد تمریناتی که استاد برای او در نظر گرفته است انجام دهد. اگر رابطه کاملاً افقی باشد، این موضوع روی یادگیری، سبک زندگی و چیزهای دیگری که دانشجو قرار است از استاد یاد بگیرد تأثیر منفی می‌گذارد. رابطه‌ای با رعایت احترام متقابل در حالی که استاد و دانشجو به هم اعتماد دارند، لازم است و معقول.

کتاب

مطالعات تطبیقی قرآن و حدیث

فرهیختگان| یکی از مباحث مهم در عرصه قرآن پژوهی، مطالعاتی است که به شیوه تطبیقی صورت می‌گیرد. منظور از تطبیقی، بررسی همزمان آراء و دیدگاه‌های مذاهب اسلامی برای مثال در حوزه کلام اسلامی آرای معتزله، اشاعره، زیدیه و شیعه و در حوزه معارف فرعی هانند حنفیه، مالکیه، شافعیه، حنبلیه و ظاهریه است. در عبارت کوتاه‌تر بررسی و تحلیل آرای فریقین (شیعه و سنی) است. با این امر می‌توان افزون بر آگاهی از نظرات ارباب مذاهب و وقوف به نقاط ضعف و قوت، به میزان مشترکات و مقترقات مذاهب با یکدیگر نیز دست یافت. در نتیجه داوری در این باره که دیگر مذاهب چقدر با هم مخالفند، جای خود را به چقدر با هم موافقت، می‌دهد و به زمینه وحدت فرقه‌های اسلامی خواهد افزود. نشریه «مطالعات تطبیقی قرآن و حدیث» یکی از نشریاتی است که به‌طور اختصاصی به این امر پرداخته و تاکنون توانسته است نظر کارشناسان را به خود جلب کند. دو شماره کاملاً تخصصی از این نشریه زیر نظر جامعه‌المصطفی العالمیه (ص) منتشر شده و سردبیری آن به عهده محمد فاکر میدی است. علاقه‌مندان برای چاپ‌اثر در این نشریه می‌توانند به تارنمای اصلی آن به آدرس <http://journals.miu.ac.ir> مراجعه‌کنند.

روزشمار آکادمی

کنفرانس ملی روانشناسی علوم تربیتی و اجتماعی

فرهیختگان| کنفرانس ملی روانشناسی علوم تربیتی و اجتماعی در تاریخ پنجم شهریور ۱۳۹۴ توسط موسسه علمی تحقیقاتی کومه علم‌آوران دانش و تحت حمایت سیولیکا در گیلان برگزار می‌شود.

با توجه به اینکه این همایش به صورت رسمی برگزار می‌شود، همه مقالات این کنفرانس در پایگاه سیولیکا و نیز کنسر سیوم محتوای ملی نمایه خواهد شد و شما می‌توانید، مقالات خود را به این همایش ارائه کرده و از امتیازات علمی ارائه مقاله کنفرانس با دریافت گواهی کنفرانس استفاده کنید. علاقه‌مندان می‌توانند با محوریت روانشناسی بالینی، روانشناسی تربیتی، روانشناسی شخصیت، روانشناسی صنعتی و سازمانی، روانشناسی عمومی و تعلیم و تربیت اسلامی، برنامه‌ریزی آموزشی، آموزش و پرورش ابتدایی، آموزش پیش‌دبستانی، پژوهش علوم اجتماعی، علوم ارتباطات اجتماعی، مطالعات زنان و خانواده، مردم‌شناسی و... مقالات خود را به این همایش ارسال کنند. همایش در وضعیت پذیرش مقاله است و آخرین مهلت ارسال مقاله ۳۰ تیر ماه است.

علاقه‌مندان برای کسب اطلاعات بیشتر می‌توانند به تارنمای اصلی همایش به آدرس www.sep2015.ir مراجعه‌کنند.

پیشنهاد روز

مربی تغذیه جیبی

فرهیختگان| عده‌ای فکر می‌کنند کنترل غذا خوردن فقط به درد آدم‌هایی می‌خورد که قصد دارند از وزن‌شان بکاهند و لاغر شوند. برنامه غذایی شاید یکی از مهم‌ترین ارکان زندگی یک انسان باشد. مغز، بدون خوراک درست کار نمی‌کند و بعضی برنامه‌های غذایی حافظه را دچار اختلال می‌کنند. کمبود وزن شاید چیزی مشابه اضافه وزن برای افراد دردرس درست کند و جای خالی غذاهای انرژی‌زا ممکن است

آدم را دچار رخوت و بی‌حوصلگی کند و در انجام کارهای روزانه کم‌توان. چطور باید به یک نظم درست در خوراک رسید؟ چیزی که یکی از نیازهای آدم‌هاست و بدون آن مدت زمان زیادی زنده نمی‌ماند. چطور می‌توان با اصلاح برنامه غذایی از ابتلا به بیماری‌هایی که گاهی واقعا آدم را از پا می‌اندازند پیشگیری کرد؟ در دنیا برنامه‌های غذایی گوناگونی وجود دارند که هر کدام راه و روشی برای برنامه‌ریزی غذایی پیشنهاد می‌دهند. مراجعه به پزشکان تغذیه هم می‌تواند یک برنامه شخصی در اختیار هر کس قرار دهد. برنامه‌هایی هم برای تلفن‌های همراه هوشمند وجود دارند که مانند یک مربی تغذیه همراه، غذا خوردن کاربران‌شان را کنترل می‌کنند. یکی از این برنامه‌ها، اپلیکیشن Rise است که مدعی است موفق شده هزاران نفر از کاربران‌ش را به برنامه تغذیه‌ای‌شان برساند. این اپلیکیشن به کاربران‌ش کمک می‌کند که از وزن‌شان بکاهند، انرژی بیشتری از غذاهایشان دریافت کنند و سالم‌تر غذا بخورند. البته لازم است که اشتراک یک ماهه یا سه ماهه این برنامه از طریق اپ‌استور خریداری شود.

دانشگاه

ویژه نامه هفتگی اخبار واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی

برای انعکاس بیشتر فعالیت‌های خود با سازمان آگهی‌ها و بازگانی روزنامه فرهیختگان تماس بگیرید

تلفن: ۰۲۱-۶۶۳۴۸۰۶۶ فکس: ۰۲۱-۶۶۳۴۸۰۱۷

